

URGEIX UN FULL DE RUTA PER MILLORAR L'OCUPACIÓ

*Amb el número 7 de **Panorama Sociolaboral GADESO**, tot i que encara haurem de fer alguna referència a aspectes sectorials referits al 2010, iniciem les anàlisis sobre el mercat laboral de les Illes Balears referides a l'any 2011. El retard en la publicació d'alguns informes se suma al més que deficient servei estadístic de les Illes Balears. Tot plegat fa que el treball que volem fer els analistes tingui dificultats afegides, amb la qual cosa, a vegades, acabem fent una mena de lectura històrica en lloc de fer prospectiva.*

A les pàgines següents hi trobareu la lectura comentada del que s'ha publicat sobre el mercat laboral especialment de les Illes Balears des del tancament del Panorama 6 (24 de novembre de 2011) fins a la finalització de la recollida d'informes per fer aquest número 7 (22 febrer 2012).*

***Panorama Sociolaboral GADESO** pretén fer una contribució a allò que la Fundació Gadeso hem plantejat en els darrers temps: per sortir de la crisi amb uns mínims de cohesió social, benestar i competitivitat productiva és necessari practicar polítiques de consens i compartir diagnosis. Compartir anàlisis del mercat laboral podria ser un bon començament.*

*Com és habitual, acabarem plantejant les nostres conclusions i propostes. Avançam la principal: **Comença a ser molt present l'enfrontament entre els agents social i econòmics i dels socials amb el Govern. Un escenari de conflictivitat social no és el més convenient en l'etapa actual de revisió laboral, ans al contrari, el diàleg social és un molt important element de competitivitat i de millora de l'ocupa.***

**Clicant sobre els enllaços (en blau i subratllats) accedireu als diferents estudis i informes*

1.- ELS PRIMERS INFORMES DE L'ANY 2011

La gran patronal balear CAEB és una de les primeres institucions il·lenques que ens ofereixen el seu particular resum de l'any passat. A l'[Informe Conjuntura Econòmica de les Illes Balears 2011](#) es posa èmfasi en el creixement del 0,5% del PIB per afirmar que *“la economía balear ha manifestado una moderada recuperación motivada por una mejora del sector exterior y, principalmente, por la recuperación del turismo internacional”*. Fins i tot es parla de creació d'ocupació durant el mesos d'abril a octubre. Aquestes afirmacions tenen la seva importància ja que albiren un optimisme de la Confederació d'Associacions Empresarials de Balears poc freqüent en els darrers anys. En qualsevol cas **seria més rigorós parlar d'alentiment de la destrucció d'ocupació ans que de creació de llocs de treballs.**

Amb l'[Informe de Conjuntura Laboral de les Illes Balears](#), la UGT és també una organització falaguera a l'hora de fer el seu balanç de fi d'any. Com és habitual, el sindicat presenta un recull de dades oficials i, tot i que el treball és poc analític, no s'està de ser contundent amb frases com ara: *“Los datos oficiales publicados reflejan la devastación económica que sufre nuestra comunidad autónoma... Todos estos datos muestran una destrucción de nuestro tejido productivo”*. De fet l'informe d'UGT destil·la un desencís de gran calat, així ho demostra que una de les principals conclusions sigui que *“Lo sucedido en 2011 demuestra que no estamos ante una ralentización económica sino en una situación de recesión económica motivada por las duras políticas de ajuste llevadas a cabo, políticas que han demostrado no poder resolver los problemas de nuestro mercado de trabajo sino que, por el contrario, los han agravado”*.

Els informes de la CAEB i de UGT analitzen les mateixes dades de mercat laboral però arriben a conclusions diametralment oposades. Serà el començament d'una confrontació de diagnòstic dels agents econòmics i socials?

El sindicat CCOO publica mensualment APUNTS CCOO que és una recopilació de les dades de mercat de treball més rellevants del mes. El darrer que hem pogut consultar és el de [desembre 2011](#) que encara que no aporta massa anàlisi té el valor de referir-se al darrer mes de l'any.

2.- LA CONJUNTURA DEL COMENÇAMENT DE 2012

Son escassos els materials referits a aquest inici de 2012 i un dels pocs és el mensual [El moment econòmic de les Illes Balears](#) que publica la Direcció General d'Economia i Estadístiques del Govern de les Illes Balears. En aquesta publicació es posa de manifest que en el primer mes de l'any 2012 el mercat de treball manté l'atonía en què acabà l'any passat. És especialment il·lustratiu la tendència a l'alça de les variacions interanuals de l'atur i les baixades de els corresponents a les altes a la seguretat social.

Per a **Panorama Sociolaboral GADESO** és sempre interessant copsar l'opinió dels intermediaris privats del mercat laboral. En aquest sentit l'[informe Infojobs \(gener 2012\)](#) ens deixa la informació que les Illes Balears són de les CCAA amb un

important creixement, de 3.014 candidats en cerca de feina més que el més anterior. Que un operador privat tingui un creixement del 31,8% de candidats a un lloc de feina en ple hivern, vol dir que les persones aturades cerquen amb un alt activament l'ocupació.

3. INFORMES MONOGRÀFICS

L' Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB) ha publicat tres monografies dedicades a tres col·lectius: Joves, persones estrangeres i dones. Una iniciativa molt interessant amb una pega: Fan referència a la situació de l'any 2010. No obstant val la pena fer-ne una breu ressenya:

Al monogràfic titulat [Els i les joves en el mercat de treball de les Illes Balears](#) hi ha un bon grapat de dades d'interès de les quals en ressaltarem quatre:

- La taxa d'atur juvenil de les Illes és del 32,5% superant la mitjana nacional (32,1%) i la mitjana europea (16,7%).
- La població jove ocupada de les Illes amb estudis superiors és del 20,8% essent inferior a la mitjana nacional (34,0%).
- La taxa de temporalitat dels joves de les Illes (47,1%) supera la nacional (45,3%) i l'europea (42,2%).
- Quarta: Els joves de les Illes perceben un salari superior (13.501 €) que la mitjana nacional (12.566 €), però molt inferior respecte del total de la població balear (21.070 €).

Del treball [Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears \(2010\)](#), ressaltem que **els treballadors extracomunitaris són els que han patit més els efectes de la crisi de mercat laboral, i s'ha passat d'una taxa d'atur del 9,8% l'any 2005 fins al 36,9% del 2010** i que seguim essent la comunitat autònoma amb la major proporció de població estrangera sobre el total de població, un 21,8%, molt per sobre del conjunt de l'Estat (12,2%).

I pel que fa al treball de l'OTIB [Les dones en el mercat de treball de les Illes Balears, Any 2010](#) ens sembla destacable la igualtat entre homes i dones de la població de Balears (la femenina és de 554.946, és a dir el 49,9% dels residents), el major creixement interanual de l'atur de les dones (13,5% front al 9,7% del homes), però per sobre de tot el que ens interessa ressaltar és el següent: *“Del total de persones amb jornades parcials a les Balears (12%), el percentatge de dones (69,6%) supera àmpliament el d'homes (30,4%), segons dades de l'EPA. En conseqüència, la taxa de parcialitat és més alta per a les dones que per als homes: 18,7% i 6,8% respectivament”*.

4.- INFORMES SECTORIALS

Tot i que la producció d'informes sectorials ha estat escassa en aquets mesos, el SEPE (antic INEM) ha publicat un treball que és de gran rellevància. És més, en la nostra opinió l'informe [Características sociodemográficas y perfiles competenciales de los trabajadores del sector de turismo](#) és d'obligada lectura i consulta i molt útil per a una més que necessària diagnosi qualitativa del mercat laboral illenc.

L'extens document del SEPE és una anàlisi descriptiva i prospectiva dels aspectes socio-demogràfics i laborals dels treballadors i treballadores del Sector Turístic a Espanya i pretén -i en bona part ho aconsegueix- establir el perfil de la mà d'obra que treballa en el sector de turisme a Espanya. Òbviament un treball d'aquestes característiques, encara que sigui general del conjunt d'Espanya, és de gran interès per Balears ja que el turisme és absolutament bàsic per a la nostra economia. En aquest quasi tres-centes cinquanta pàgines es parla de l'evolució de l'ocupació, dels perfils socioprofessionals i competencials dels llocs de treball del turisme i, alhora, avança molts de criteris per una definició d'"ocupació turística" que, cal recordar-ho, és un concepte molt més ampli que el treball associat a les activitats d'hostaleria i restauració. També té elements de prospectiva que comentarem a l'apartat següent.

Un segon informe que val la pena tenir present és el [Balance empresarial de 2011 de EXCELTUR](#). En aquest document hi ha poques dades de mercat de treball i, tanmateix, són rellevants conclusions com ara que tan sols el 44,8% empreses turístiques espanyoles han millorat beneficis respecte 2010, gairebé totes amb increments inferiors al 10%; que les Balears concentrin els majors augments de facturació i beneficis o les **importants millores de destinacions com Mallorca o Eivissa degudes exclusivament al conjuntural repunt de turistes estrangers per mor de la inestabilitat en les destinacions toràciques del Nord d'Àfrica.**

5.- PERSPECTIVES

A l'anterior número de *Panorama Sociolaboral GADESO* incorporarem aquest apartat pròpiament d'estudis de perspectives o d'elements d'informes que combinen anàlisi i prospectiva. Creiem que cada vegada és més necessari saber el què ha passat i el què passa però, per sobre de tot, és imprescindible intentar esbrinar el què pot passar.

En aquesta ocasió comentam dos treballs. El primer és el de [Perspectives turístiques d'EXCELTUR](#) (a partir de pàgina 17). Segons el lobby turístic, de cara a l'any 2012 les Illes Balears estan ben posicionades en el rànquing de destinacions Espanyoles pel que fa a les perspectives empresarials d'evolució de vendes i beneficis de 2012 respecte a 2011. No obstant no s'ha de perdre de vista que aquesta bona posició és dona en "**un escenari de baix creixement de l'activitat turística a Espanya en un any 2012 en el qual, segons l'actual consens dels analistes, la zona de l'euro sofrirà probablement una recessió moderada en els dos primers trimestres de l'any**" Les estimacions d'Exceltur contempen un favorable exercici 2012 pels hotels costaners, si bé amb taxes de creixement molt més

modestes pel menor dinamisme esperat del turisme estranger, ja que els fluxos cedits des dels competidors del Nord d'Àfrica aniran a menys respecte l'any 2011.

Per acabar tornam a comentar un treball del que ja hem fet esment en un altre apartat i que, insistim, és molt rellevant: [Características sociodemográficas y perfiles competenciales de los trabajadores del sector de turismo](#) elaborat pel Servicio Estatal Público de Empleo (SEPE). Ressaltem literalment el següent: "*En el curt i mig termini 2012-2015 en Hostaleria no existeix una evolució cap a noves ocupacions. Les ocupacions que ja existeixen assumiran tasques i competències que els corresponen a altres ocupacions, o bé augmenten les que actualment tenen, a causa de la implantació de noves tecnologies, que modifica la seva manera de treball, o per l'aplicació de nova normativa*". **Sembla que ens anuncien possibles creixements sense augments d'ocupació.**

6 .- INFORME RECOMANAT

Inciam en aquests número un nou apartat en el que recomanarem la lectura d'un informe d'àmbit estatal, europeu o internacional que tingui relació directa o indirecta amb el món laboral i del que –per les raons diverses- no ens hem fet ressò a **Panorama Sociolaboral GADESO**.

Coincidint amb la celebració el 22 de febrer del Dia Europeu per la Igualtat Salarial d'homes i dones i la proximitat del 8 de març, Dia Internacional de la Dona, comencem recomanant un document, sens dubte, de molt d'interès: [El Tercer Informe sobre la situación de las mujeres en la realidad sociolaboral española](#) del Consejo Económico y Social del Reino de España.

7 .- CONCLUSIONS I OPINIÓ DE FUNDACIÓ GADESO

Amb la informació inclosa en aquest número de **Panorama Sociolaboral GADESO** és pot concloure que:

- Les males previsions en matèria d'ocupació que fan els organismes internacionals (a tall de exemple vegeu el document de l'OIT [Tendencias Mundiales del Empleo 2012](#)) són aplicables a Balears tot i que, amb les característiques pròpies d'una economia regional molt especialitzada en serveis turístics i d'una dimensió relativament petita com ho és la balear.
- Les expectatives turístiques per la temporada 2012, els anuncis de grans inversions turístiques/immobiliàries, de canvis de normativa autonòmica en matèria de turisme i de majors desregulacions urbanístiques i manco protecció territorial no semblen que canviïn aquests pronòstics pessimistes. Al manco no ho faran a curt termini.
- Comença a ser molt present l'enfrontament dels agents social i econòmics. Aquesta certa crispació es nota fins i tot a la hora de fer diagnosi del mercat laboral balear (els balanços de l'any 2011 que fan CAEB i UGT són

extraordinàriament divergents). Un escenari de conflictivitat social no és el més convenient en l'etapa actual de recessió laboral. El diàleg social és un molt important element de competitivitat.

- Cada cop s'albira amb més claredat que en els propers anys es poden registrar creixements del nombre de turistes i de beneficis amb modestos creixements d'ocupació. L'esmentat informe del SEPE sobre l'ocupació en el sector del turisme és clau per entendre aquestes dinàmiques.

Amb aquesta situació tan complicada, des de la Fundació Gadeso consideram que s'ha d'insistir en algunes idees que hem plantejat a anteriors números de ***Panorama Sociolaboral GADESO*** i de ***Temes Sociolaborals Gadeso***:

- La urgència del **pacte educatiu**.
- La necessitat de l'acord social i polític en matèria de **Polítiques d'Ocupació i de la Formació, l'Orientació per a l'ocupació i el Reconeixement de l'Experiència Professional**.
- El desitjable més ampli consens possible entorn a la **lluita contra l'exclusió social** provocada per la crisi.
- El necessari acord per a la posada en marxa d'un **Pla de Xoc per impulsar el turisme** com a generador d'ocupació. I la revisió dels **plans** que, d'una manera o d'una altra, amb major o menor èxit, s'han posat en marxa en els últims anys **per activar l'activitat turística en època hivernal**: programa de l'IMSERSO, Pla Oci, els "slow breaks" i el Turisme Sènior Europeu.

En definitiva, la societat de les Illes Balears necessita tenir un horitzó matèria social i laboral, un full de ruta conegut i amb consens d'ampli abast. En la nostra opinió és el millor camí per superar les dificultats presents.